

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**İKİNCİ BÖLÜM
KARAR****IPS İLETİŞİM VAKFI BAŞVURUSU (2)**

Başvuru Numarası : 2015/15873
Karar Tarihi : 7/3/2019

Başkan : Engin YILDIRIM
Üyeler : Recep KÖMÜRCÜ
Rıdvan GÜLEÇ
Recai AKYEL
Yıldız SEFERİNOĞLU
Raportör Yrd. : Derya ATAKUL
Başvurucu : IPS İletişim Vakfı
Vekili : Av. Oya Meriç EYÜPOĞLU

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, internet haber sitesinde yer alan bir habere erişimin engellenmesi kararı verilmesinin ifade ve basın özgürlüklerini ihlal ettiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 11/9/2015 tarihinde yapılmıştır.

3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.

4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.

6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir.

7. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

III. OLAY VE OLGULAR

8. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle olaylar özetle şöyledir:

9. Başvurucu, www.bianet.org adresindeki Bağımsız İletişim Ağı isimli web sitesi üzerinden internet haberciliği yapmaktadır.

10. Bahse konu internet haber sitesinde 17/10/2011 tarihinde "*Aradaki Farkı Bulun*" başlıklı bir haber yayımlanmıştır. Haber şöyledir:

"Eğitim Bakanlığı gibi bir görevde bulunan kişinin, böyle bir suçla anılıyor olması kabul edilemez. ...'nın ya intihal yapmadığını kanıtlanması ve herkesi ikna etmesi ya da Gutenberg'le tanışması gerekiyor.

Bilgi Üniversitesi Medya İletişim Sistemleri'nin ilk dersiydi; Bölüm Başkanı ... sınıfa girdi. Yanılmıyorsam söylediği ilk şeydi: 'Plagiarism will not be tolerated.' Bizim dilde 'İntihale tolerans gösterilmeyecektir' oluyor.

Çünkü intihal, 'hırsızlık' demektir; başkasının fikrini, tezini, çalışmasını alıp kendininmiş gibi sunmaktır. Akademik bir suçtur. Cezası vardır, ağırdır. Kariyerinizi bitirebilir, itibarınızı sıfırlayabilir. Olması gereken budur.

Mesela Almanya'da böyle olur. 39 yaşındaki Savunma Bakanı Karl-Theodor zu Guttenberg, 475 sayfalık doktora tezinin bazı bölümlerinde intihal yaptığı ortaya çıkınca 2010 Mart'ında görevinden istifa etmişti.

Kararını açıklarken, doktora teziyle ilgili yapılacak araştırmaya kendisinin de katılacağını söyledi ve daha fazla Almanya'da kalamayarak Amerika'ya yerleşti.

Şimdi Guttenberg'in siyasetteki hızlı yükselişi ve doktora tezindeki intihal nedeniyle yaşadığı düşüş bir filme konu oluyor.

Peki, Türkiye'de ne oluyor?

Hakkında intihal suçlamaları olan ..., Türkiye'de Milli Eğitim Bakanı olarak görev yapıyor.

Üniversite Konseyleri Derneği, geçtiğimiz gün ...'nin 'İşletme Yönetimine Giriş (1995)' ve 'İşletme Yönetimi (1996)' kitaplarındaki intihal iddialarını karşılaştırma yaparak raporladı ve yayımladı. Sonuç olarak da, Milli Eğitim Bakanı'nın akademik unvanlarının geri alınması çağrısında bulundu.

İroninin boyutuna bakar mısınız?

Aslında, 2005'te intihal ortaya çıktığında Yükseköğretim Kurulu (YÖK), ...'ye 'üniversite öğretim mesleğinden çıkarma cezası' verdi.

Çünkü Yükseköğretim Kurumları Yönetici, Öğretim Elemanı ve Memurları Disiplin Yönetmeliği'nin 11/3 maddesi açık: 'Bir başkasının bilimsel eserinin veya çalışmasının tümünü veya bir kısmını kaynak belirtmeden kendi eseri gibi göstermek' üniversite öğretim mesleğinden çıkarma cezasını gerektiren bir fiildir.

Ama beş yıl sonra, 29 Aralık 2010 tarihli 'YÖK Müsterek İnceleme Raporu'nda ...'nin eserinde 'tam olarak' intihal yapılmadığına karar verildi. Danıştay, YÖK Disiplin Yönetmeliği'nde değişiklik yaptı ve ...'nin 'Profesör' unvanı geri alınmadı.

..., iddiaları reddetti. Hakkındaki iddiaların 'Ergenekon'un bir parçası olduğunu ve bunları organize edenin de emekli Tuğgeneral ... olduğunu söyledi.

'İntihal iddiası, tam bir faciadır. İntihal beni en çok yaralayan bir olaydır. Ergenekon'un benim müsteşarlıktan alınmam için hazırladığı özel bir projedir. Kendini devlet yerine koyanları korumadığım için bunlar başıma geldi. Benimle ilgili operasyonu başlatan şu anda içeride, Ergenekon'dan tutuklu olan bir paşa' dedi.

Burada ...'nin intihale konu olan kitabının ilgili sayfaları, intihal yapıldığı söylenen ...'nin kitabıyla karşılaştırmalı olarak sunuluyor. Kendiniz bakıp karar verebilirsiniz.

Kimler intihalle suçlanmıştı?

Daha önce, ÖSYM (Ölçme, Seçme Ve Yerleştirme Merkezi) Başkanı Prof. Dr. ...'nin 1990'da Teknik ve Tekstil Dergisi'nde dokuz bölüm süren yazı dizisinde intihal yaptığı ortaya çıkmıştı. ..., özür diledi ve görevinde kaldı.

2007 Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Onur Ödülü'ne layık görülen, ilk YÖK Başkanı Prof. Dr. ...'nin intihal yaptığı iddiasını gazeteci ... gündeme getirmişti. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, uzun zaman sonra ...'nin imzasını taşıyan 'Annenin El Kitabı' adlı eserde intihal olmadığına, 8'e karşı 39 oyla karar vermişti. Kitabın aslı Amerika Birleşik Devletleri'nin en ünlü çocuk hastalıkları uzmanlarından Benjamin Spock'ın 'Baby and Child Care' adlı çok bilinen çalışmasıydı.

İstanbul Üniversitesi Rektörü ...'nın da adı uzun süre intihalle anıldı. 'Laparoskopik Cerrahi' eserinde intihal yaptığı için rektörlükten alındı; Türk Tabipler Birliği ...'yı iki ay süreyle 'meslekten men' etti. Danıştay 8. Dairesi ise meslekten men cezasına ait kararın yürütmesini durdurdu.

Türkiye, intihale alışkın. Ancak Milli Eğitim Bakanlığı gibi bir görevde bulunan kişinin, böyle bir suçla anılıyor olması kabul edilemez. ...'nin ya intihal yapmadığını kanulaması ve herkesi ikna etmesi ya da Gutenberg'le tanışması gerekiyor. (IC)"

11. Haberde bahsi geçen Bakan (müşteki), haberin yayımlandığı www.bianet.org sitesinin de aralarında bulunduğu birçok internet haber sitesinde yer alan haber içerikleri nedeniyle kişilik haklarının ihlal edildiğini ileri sürerek internet içeriğine erişimin engellenmesi talebinde bulunmuştur.

12. İstanbul 9. Sulh Ceza Hâkimliği 8/7/2015 tarihinde haber içeriğine erişimin engellenmesine karar vermiştir. Gerekçeli karar şöyledir:

"Talep konusu içeriklerin, yayımla talepte bulunan hakkında bırakılan intiba ve saik de dikkate alındığında, basın özgürlüğü, düşünce açıklama özgürlüğü, haber verme ve eleştiri hakkı sınırlarında değerlendirilemeyecek, talepte bulunanın kişilik haklarını ihlal edici nitelikte olduğu sonuç ve vicdani kanaatine varılmış, bu nedenle talebin kabulü yönünde aşağıdaki karar tesis edilmiştir."

13. Başvurucunun anılan karara itirazı İstanbul 10. Sulh Ceza Hâkimliğinin 3/8/2015 tarihli kararı ile reddedilmiştir.

14. Ret kararı başvurucuya 14/8/2015 tarihinde tebliğ edilmiştir.

15. Başvurucu 11/9/2015 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

16. İlgili ulusal ve uluslararası hukuk kuralları için bkz. *Ali Kıdık* (B. No: 2014/5552, 26/10/2017, §§ 21-29) kararı.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

17. Mahkemenin 7/3/2019 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

18. Başvurucu, şikâyet konusu haberin akademik bir suç olan intihalle ilgili olduğunu belirtmiş; haberde eğitim öğretim alanından sorumlu bir bakanın da intihal yapanlar arasında yer aldığı bazı örneklerle yer verilerek Türkiye'deki durumun aktarıldığını ifade etmiştir. Başvurucu, millî eğitimden sorumlu bir bakanın intihal yapmasının akademik dünyadaki yansımalarının ve toplumsal karşılığının dikkate alınması gerektiğini ifade etmiştir. Başvurucuya göre başvuruya konu haberin yayımlanmasında kamu yararı bulunmaktadır; haber gerçek, günceldir, özle biçim arasında denge kurularak verilmiştir. Başvurucu, gereksiz olarak verilen erişimin engellenmesi kararının adil yargılanma hakkı ile ifade ve basın özgürlüklerini ihlal ettiğini ileri sürmüştür.

19. Bakanlık görüşünde, Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin (AİHM) ifade özgürlüğü ile bireyin şeref ve itibarının korunmasını isteme hakkının dengelendiği bir dizi kararı zikredilmiş; başvurucunun ifade özgürlüğü ile müştekinin şeref ve itibarının korunmasını isteme hakkı arasında demokratik bir toplumun gerekleri dikkate alınarak adil bir denge kurulması gerektiği ifade edilmiştir.

B. Değerlendirme

20. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvurucunun tüm iddiaları ifade ve basın özgürlükleri kapsamında incelenmiştir.

21. Anayasanın iddianın değerlendirilmesinde dayanak alınacak Anayasa'nın "Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti" kenar başlıklı 26. maddesi ve "Basın hürriyeti" kenar başlıklı 28. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"(26) Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet resmi makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsar..."

Bu hürriyetlerin kullanılması,... başkalarının şöhret veya haklarının,... korunması ... amaçlarıyla sınırlanabilir...

Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetinin kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usuller kanunla düzenlenir."

"(28) Basın hürdür, sansür edilemez...

Devlet, basın ve haber alma hürriyetlerini sağlayacak tedbirleri alır. Basın hürriyetinin sınırlanmasında, Anayasanın 26 ve 27 nci maddeleri hükümleri uygulanır..."

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

22. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan ifade ve basın özgürlüklerinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

a. Müdahalenin Varlığı

23. İnternet üzerinden yayın yapan bir haber sitesinde yayımlanan habere, erişimin engellenmesine karar verilmiştir. Söz konusu mahkeme kararı ile başvuruçunun ifade ve basın özgürlüklerine yönelik bir müdahalede bulunulmuştur.

b. Müdahalenin İhlal Oluşturup Oluşturmadığı

24. Yukarıda anılan müdahale, Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen koşulları yerine getirmediği müddetçe Anayasa'nın 26. maddesinin ihlalini teşkil edecektir. Anayasa'nın 13. maddesi şöyledir:

"Temel hak ve hürriyetler, ... yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, ... demokratik toplum düzeninin ... gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."

25. Bu sebeple müdahalenin Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen ve somut başvuruya uygun düşen, kanunlar tarafından öngörülme, Anayasa'nın ilgili maddesinde belirtilen nedenlere dayanma ve demokratik toplum düzeninin gereklerine uygunluk koşullarını sağlayıp sağlamadığının belirlenmesi gerekir.

i. Kanunilik

26. Kanunilik ölçütüne ilişkin bir şikâyetle bulunulmamıştır. Mevcut başvuruçunun koşullarında 4/5/2007 tarihli ve 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'un 9. maddesinin *kanunla sınırlama* ölçütünü karşıladığı sonucuna varılmıştır.

ii. Meşru Amaç

27. Başvuruya konu habere erişimin engellenmesine ilişkin kararın *başkalarının şöhret veya haklarının korunmasına* yönelik önlemlerin bir parçası olduğu ve meşru bir amaç taşıdığı sonucuna ulaşılmıştır.

iii. Demokratik Toplum Düzeninin Gereklerine Uygunluk

(1) Genel İlkeler

28. Somut olaya uygulanan genel ilkelerin geniş anlatımı için Anayasa Mahkemesinin *Ali Kızık* (aynı kararda bkz. §§ 41-67) kararına bakılabilir.

(2) 5651 Sayılı Kanun'un 9. Maddesine Dayanan Erişimin Engellenmesi Kararı Hakkında Bazı Tespitler

29. Anayasa Mahkemesi, *Ali Kızık* kararında 5651 sayılı Kanun ile getirilen içeriğin yayından çıkarılması ve yayına erişimin engellenmesi kararlarına yönelik usulü ayrıntılı bir şekilde incelemiştir (*Ali Kızık*, §§ 55-63). Mahkemeye göre bu usul kanun koyucunun internet ortamında işlenen suçlarla mücadelenin daha etkin yapılabilmesi, özel hayat ile kişilik haklarının hızlı ve etkili bir şekilde korunması ihtiyacı nedeniyle öngördüğü özel ve hızlı sonuç alınabilecek bir koruma tedbiri kararıdır; dolayısıyla istisnai bir yoldur (*Ali Kızık*, § 55).

30. Anayasa Mahkemesi başvuruya konu internet yayınına erişimin engellenmesi tedbirinin alınmasını ancak görünüşte haklılık veya ilk bakışta (*prima facie*) haklılık varsa meşru kabul etmekte ve bu usulün ancak internet yayınının kişilik haklarını apaçık bir şekilde ihlal ettiğinin daha ilk bakışta anlaşıldığı durumlarda işletilebileceğini belirtmektedir. Anayasa Mahkemesine göre bir kimsenin çıplak resimlerinin veya video görüntülerinin yayımlanması gibi kişilik haklarının ihlal edildiğinin daha ileri bir inceleme yapılmaya gerek olmaksızın ilk bakışta anlaşılabilir hâllerde 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesinde öngörülmüş olan istisnai usul işletilebilir (*Ali Kızık*, §§ 62, 63).

(3) Şeref ve İtibara Yapılan Müdahalelerde Başvurulabilecek Diğer Hukuki Yollar

31. Anayasa Mahkemesi *Ali Kızık* kararında 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesine göre ilk bakışta ihlal bulunmayan hâllerde kişilik haklarının korunması için genel hukuk ve ceza yollarına başvurulması gerektiği sonucuna ulaşmıştır (*Ali Kızık*, §§ 66, 67).

(4) Genel İlkelerin Somut Olaya Uygulanması

32. Somut olayda erişimin engellenmesine karar verilen haber 17/10/2011 tarihinde www.bianet.org isimli internet haber sitesinde yayımlanmıştır. Haber, bir başkasının bilimsel eserinin veya çalışmasının tümünü veya bir kısmını kaynak belirtmeden, kendi eseri gibi göstermek olarak nitelendirilebilecek intihal fiiliyle ilgilidir. Haberde, müştekinin de aralarında bulunduğu, kamuoyunca tanınan bazı akademisyenlerin intihal yaptığı iddia edilmiştir. Haberin yayımlandığı dönemde millî eğitim bakanlığı görevini yürüten müşteki hakkında 2005 yılında Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) tarafından intihal nedeniyle üniversite öğretim mesleğinden çıkarma cezası verildiği ancak 2010 yılında YÖK'ün bu konuyu tekrar

incelediği ve müştekinin intihal yapmadığına karar vererek profesör unvanını geri almadığı iddia edilmiştir. Haberde eski bir Alman bakanın akademik çalışmasında intihal yaptığı ortaya çıkınca görevinden istifa ettiği hatta yaşadığı ülkeyi terk ettiği bilgisine yer verilmiş, Alman bakanla aynı mevkide bulunan müşteki karşılaştırılarak Türkiye'deki durum ortaya konulmaya çalışılmıştır.

33. Habere göre Üniversite Konseyleri Derneği (Dernek), müştekinin iki eserinde intihal yaptığına ilişkin rapor yayımlamış ve müştekinin akademik unvanlarının geri alınması çağrısında bulunmuştur. Haber ile millî eğitim bakanlığı görevinde bulunan bir kişinin intihal fiiliyle anılıyor olmasının kabul edilemez olduğu belirtilmektedir. Bu nedenle müşteki hakkında geçmiş yıllarda ortaya atılan iddialar ve Derneğin yayımladığı rapor da ortadayken müştekiye ya intihal yapmadığını kanıtlaması ya da Alman mevkidaşı gibi hareket etmesi tavsiyesinde bulunulmaktadır.

34. Söz konusu haberin olayların meydana geldiği tarihte millî eğitim bakanı olan müştekinin akademik alandaki faaliyetlerinin keşfedilmesi ve bunlara ilişkin kanaat oluşturulması işlevini gördüğü, dolayısıyla kamu menfaatine ilişkin bulunduğu ve bilgilendirme değerinin yüksek olduğu tartışmasızdır. Ülkenin eğitim politikasını tayin eden bakanlığın başına atanan bir bakanın eserlerinde intihal yaptığının tespit edilmesi ile ilgili bazı iddiaların yer aldığı haberin yayımlanmasının kamusal faydası yüksek bir tartışmaya katkı sunduğunda kuşku bulunmamaktadır.

35. Müşteki, haber nedeniyle şeref ve itibarının zedelendiğini ileri sürerek 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesine göre internet içeriğine erişimin engellenmesi talebinde bulunmuştur. İstanbul 9. Sulh Ceza Hâkimliği müştekinin talebini kabul etmiştir. Mahkeme kararının gerekçesinde yayın içeriğinin -müşteki hakkında bıraktığı intiba ve saik de dikkate alındığında- haber verme ve eleştiri hakkı sınırlarında değerlendirilemeyecek nitelikte olduğu, müştekinin itibarını zedelediği ve kişilik haklarını ihlal ettiği belirtilmiştir.

36. Çelişmesiz bir dava sonucunda yayın içeriğine erişimin engellenmesi kararı verebilmenin ancak hukuka aykırılığın ve kişilik haklarına müdahalenin ilk bakışta anlaşılacak kadar belirgin olduğu ve zararın süratle giderilmesinin zaruri olduğu hâllerde mümkün olduğu hatırlanmalıdır (bkz. § 30). Buna karşın somut olayda ilk derece mahkemesi yayımlanmasının üzerinden yaklaşık dört yıl geçen haber ile şeref ve itibara yapıldığı ileri sürülen saldırının çelişmeli bir yargılama yapılmadan, gecikmeksizin ve süratle bertaraf edilmesi ihtiyacını ortaya koyabilmiş değildir. Haber içeriklerinin incelenmesinden de 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesine göre içeriğe erişimin engellenmesi tedbirinin uygulanmasını gerektirecek ağırlıkta bir durum bulunmadığı görülmektedir.

37. İnternet mecralarında yer alan fikir ve kanaat açıklamaları nedeniyle bireylerin şeref ve itibar hakkına hukuka aykırı olarak gerçekleştirilen müdahalelerde mağdurun asıl gayesinin zararının telafi edilmesi olduğu nazara alındığında özellikle somut başvuruya konu benzer uyumsuzluklar açısından, koşullara göre diğer ceza veya hukuk yollarının daha yüksek başarı şansı sunabilecek, kullanılabilir ve etkili başvuru yolları olduğu anlaşılmaktadır. Dahası müşteki, açacağı çelişmeli bir hukuk davasında içeriğe erişimin engellenmesi talebini ileri sürme imkânına da her zaman sahiptir (*Ali Kıdık*, § 86).

38. Sonuç olarak başvurunun bütün koşulları gözönünde tutulduğunda 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi uyarınca çelişmeli bir yargılama olmaksızın süresiz olarak etki gösteren tedbir mahiyetinde internete erişimin engellenmesi kararı verilmesi için gösterilen gerekçeler ilgili ve yeterli kabul edilemez.

39. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün ve Anayasa'nın 28. maddesinde güvence altına alınan basın özgürlüğünün ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

3. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

40. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları şöyledir:

“(1) Esas inceleme sonunda, başvuru hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir...”

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvuru lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir.”

41. Anayasa Mahkemesinin *Mehmet Doğan* ([GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018) kararında, ihlal sonucuna varıldığında ihlalin nasıl ortadan kaldırılacağıın belirlenmesi hususunda genel ilkeler belirlenmiştir.

42. *Mehmet Doğan* kararında özetle uygun giderim yolunun belirlenebilmesi açısından öncelikle ihlalin kaynağının belirlenmesi gerektiği vurgulanmıştır. Buna göre ihlalin mahkeme kararından kaynaklandığı durumlarda 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 79. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca kural olarak ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapılmak üzere kararın bir örneğinin ilgili mahkemeye gönderilmesine hükmedilir (*Mehmet Doğan*, §§ 57-58).

43. *Mehmet Doğan* kararında Anayasa Mahkemesi, yeniden yargılama yapmakla görevli derece mahkemelerinin yükümlülüklerine ve ihlalin sonuçlarını gidermek amacıyla derece mahkemelerince yapılması gerekenlere ilişkin açıklamalarda bulunmuştur. Buna göre Anayasa Mahkemesinin tespit edilen ihlalin giderilmesi amacıyla yeniden yargılama yapılmasına hükmettiği hâllerde ilgili usul kanunlarında düzenlenen yargılamanın yenilenmesi kurumundan farklı olarak yargılamanın yenilenmesi sebebinin varlığının kabulü ve önceki kararın kaldırılması hususunda derece mahkemesinin herhangi bir takdir yetkisi bulunmamaktadır. Zira ihlal kararı verilen hâllerde yargılamanın yenilenmesinin gerekliliği hususundaki takdir derece mahkemelerine değil ihlalin varlığını tespit eden Anayasa Mahkemesine bırakılmıştır. Derece mahkemesi Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirttiği doğrultuda ihlalin sonuçlarını gidermek üzere gereken işlemleri yapmakla yükümlüdür (*Mehmet Doğan*, § 59).

44. Bu bağlamda derece mahkemesinin öncelikle yapması gereken şey, bir temel hak veya özgürlüğü ihlal ettiği veya idari makamlar tarafından bir temel hak veya özgürlüğe yönelik olarak gerçekleştirilen ihlali gideremediği tespit edilen önceki kararını kaldırmaktır. Derece mahkemesi, kararın kaldırılmasından sonraki aşamada ise Anayasa Mahkemesi

kararında tespit edilen ihlalin sonuçlarını gidermek için gereken işlemleri yapmak durumundadır. Bu çerçevede ihlal, yargılama sırasında gerçekleştirilen usule ilişkin bir işlemde veya yerine getirilmeyen usule ilişkin bir eksiklikten kaynaklanıyorsa söz konusu usul işleminin hak ihlalini giderecek şekilde yeniden (veya daha önce hiç yapılmamışsa ilk defa) yapılması icap etmektedir. Buna karşılık ihlalin idari işlem veya eylemin kendisinden ya da (derece mahkemesince yapılan veya yapılmayan usul işlemlerinden değil de) derece mahkemesi kararının sonucundan kaynaklandığının Anayasa Mahkemesi tarafından tespit edildiği hâllerde derece mahkemesinin usule dair herhangi bir işlem yapmadan doğrudan mümkün olduğunca dosya üzerinden önceki kararının aksi yönünde karar vererek ihlalin sonuçlarını ortadan kaldırması gerekir (*Mehmet Doğan*, § 60).

45. Başvurucu, ihlalin tespiti talebinde bulunmuştur.

46. Anayasa Mahkemesi başvurucu tarafından yayımlanan haberin içeriğine erişimin engellenmesine karar verilmesinin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun düşmediği ve bu nedenle başvurucunun ifade ve basın özgürlüklerinin ihlal edildiği sonucuna varmıştır. Dolayısıyla somut başvuruda ihlalin mahkeme kararından kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

47. Bu durumda ifade özgürlüğünün ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmaktadır. Buna göre yapılacak yeniden yargılama ise 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrasına göre ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılmasına yöneliktir. Bu kapsamda derece mahkemelerince yapılması gereken iş, öncelikle ihlale yol açan mahkeme kararının ortadan kaldırılması ve nihayet ihlal sonucuna uygun yeni bir karar verilmesinden ibarettir. Bu sebeple kararın bir örneğinin yeniden yargılama yapılmak üzere ilgili mahkemeye gönderilmesine karar verilmesi gerekir.

48. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 226.90 TL harç ve 2.475 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.701,90 TL yargılama giderinin başvurucuya ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. İfade ve basın özgürlüklerinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın **KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA**,

B. Anayasa'nın 26. ve 28. maddelerinde güvence altına alınan ifade ve basın özgürlüklerinin **İHLAL EDİLDİĞİNE**,

C. Kararın bir örneğinin ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere İstanbul 9. Sulh Ceza Hâkimliğine (2015/1873 Değişik İş) **GÖNDERİLMESİNE**,

D. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 226.90 TL harç ve 2.475 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.701,90 TL yargılama giderinin başvurucuya **ÖDENMESİNE**,

E. Ödemenin, kararın tebliğini takiben başvuruçunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 7/3/2019 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Engin YILDIRIM

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU